

Yazılar:

GRAFİK TASARIMCILAR MESLEK KURULUŞU

Alparslan Baloğlu: Merak ettiğiniz kadar varsınız

Basım Dünyası, Sayı 116

BASEV Kadın Platformu tarafından düzenlenen söyleşinin konuğu Alparslan Baloğlu'ydü. BASEV Kadın Platformu Yükseköğretim Komitesi tarafından Marmara Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Basım Teknolojileri Bölümü ile Marmara Üniversitesi

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Basım ve Yayım Teknolojileri Programı öğrencileri için düzenlenen “Merak Ettiğiniz Kadar Varsınız” konu başlıklı söyleşinin konuğu; BASEV Denetim Kurulu ve BASEV Yüksek Danışma Kurulu Üyesi, A4 Ofset Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Alparslan Baloğlu oldu.

Moderatörlüğünü; BASEV Kadın Platformu Yükseköğretim Sorumlusu ve BASEV Mütavelli Heyeti Üyesi Tuğba Tunçbilek Arıcı'nın üstlendiği seminere; öğrencilerin yanı sıra BASEV Koordinatörü Yahya Tuncer Görgün ile Marmara Üniversitesi akademisyenleri de katıldı.

Toplantı sonunda Basım Teknolojileri Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Oktav tarafından Alparslan Baloğlu'na bir

teşekkür plaketi, Tuğba Tunçbilek Arıcı tarafından da bir Teşekkür Belgesi takdim edildi.

Aşağıda Alparslan Baloğlu'nun söyleşisinden bir özet yer alıyor.

Merak soru sormakla başlar

“Merak” sözcüğünde daha fazlasını bilmek için gerekli olan bir niyet gizlidir. Merak etmek öğrenmeye giden yolun başlangıç noktasıdır. “İlgi” bu yolun ikinci durağıdır. Merak etmezseniz ilgileneyeceğiniz bir şey de yoktur. İlgi, bizi üçüncü durak olan “bilgi”ye götürür. Tüm bu yolculuk soru sorma adımı ile başlar. Soru sorma cesareti kazandırılmış her küçük beyin hayata kazandırılmış bir insan demektir.

Soru soran insan, iki ayağının üzerine kalkmayı, ateşi yakmayı, ateşi kontrol etmeyi, ateşin dumanını tahliye etmek için baca yapmayı becermiştir. Bu örnekleri çoğaltarak uygarlık tarihi üzerinden uzun uzun sohbet edebiliriz.

İnsanın kendi tarihi içindeki gelişimi soru sormakla başlarken, ne yazık ki biz, soru soran insanlar yetiştiren bir eğitim sisteminden taraf olamadık. Taraf olduğumuz eğitim sistemi, ezberleyen öğrenci ve ezberleten öğretmen profilini yarattı.

Ben Mimar Sinan Üniversitesi'nde 23 senedir öğretim görevlisiyim. Grafik Sanatlar Bölümünde Basım Teknikleri dersi veriyorum. İlk dersler öğrencilerimle tanıştığım, sorular sorduğum ve paylaşımda bulunduğum derstir ve ben herkesin şaşırdığı şöyle bir cümle kurarım: “Benim dersimde bir kelime var ki söylemesi yasaktır.” Benden “yasaktır” kelimesini duyan öğrenci arkadaşlarım önce irkilirler ama merakla beklerler. Derim ki: “Benim dersimde ödev kelimesi yasaktır. Eğitim hayatınızı düşünün yaptığınız hangi ödev not yükseltmek için değildi ve hayatınız için çok önemliydi? Hatırlayamadınız değil mi? İşte bu yüzden benim derslerimde ödev kelimesi geçmez.

Siz artık mesleğinizi öğrenmek ve sizin için aralanan kapılara yönelmek zorundasınız. Artık o kapıları açarak bileğinize altın bileziğinizi takacağınız bir yolculuğa çıkıyorsunuz.”

Merak edip soru soran, ilgisini bilgiye dönüştürenler çoğunlukla lokomotif olanlardır. Ama şunu unutmayın o trenin bir de raylarını döşeyenler var. Elinizdeki telefonları icat edenler bilgisayarları icat edenler gibi. Olabiliyorsanız o rayları döşeyenlerden olun. Merak edip soru sormayanlar ise bu trenin son vagonunu bile yakalayamaz, hatta o treni de kaçırlar.

Peki, Einstein'ın “Bir insanın zekâsı verdiği cevaplardan değil sorduğu sorulardan anlaşılır” sözüne ne dersiniz? Kısmen doğru olabilir ama zekânın derecesinin sadece sorulan sorulara bağlı olmasını her zaman doğru bir saptama olduğunu düşünmüyorum. Hatta böyle bir saptamanın soru sorma cesaretini aşağıya çekecek bir yaklaşım olduğuna inanıyorum. Bir Çin atasözü der ki “Aptalca hatalar yapacağına aptalca sorular sor.” Sor ki hata yapma! Ben öğrencilerimi bu Çin atasözünü hatırlatarak soru sormak konusunda cesaretlendirmeyi tercih ediyorum ve emin olun benim birkaç dersimden sonra sus pus öğrencilerin hepsi benimle iletişim kurmaya başlıyor.

Hayatımda olmasını istediğim mucize zaman yolculuğu

Bana hayatınızda olmasını istediğiniz bir mucize var mı, diye sorarsanız buna verecek bir cevabım var. Bir gün karşıma bir cin çıkar da bana “dile benden ne dilersem” derse, ondan bir zaman makinesi dileyip, merak ettiğim her şeyin yaşandığı zamanlara yolculuk yapmak isterim. Piramitlerin nasıl yapıldığını görmek için Eski Mısır'a, Göbeklitepe'de bize o dolmenleri bırakan insanların günlük hayatını, nasıl iletişim kurduklarını öğrenmek için 12 bin yıl önceye gitmek. Ya da 1377 yılına giderek

bugün Güney Kore topraklarının bulunduğu coğrafyadaki büyük Çin İmparatorluğunda matbaacılarının hareket edebilen harfler kullanarak bastıkları ilk Jikji'yi görmek. Budist rahiplerin öğretilerini derleyen kitap olan Jikji'nin Batı merkezli tarihçilerin iddiasını çürütüp Gutenberg'den 79 yıl önce basıldığını görmek. Yine zaman makinesine atlayıp 1377'den 1456'ya, yani Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden üç yıl sonraya, Gutenberg'in baskı atölyesine gidip, yüzüne karşı, "Usta sen belki Batı merkezli tarihçiler tarafından matbaayı bulan adam olarak tanıtılacaksın ama aslını sorarsan senin şimdi yaptığını 79 yıl önce senden binlerce kilometre doğuda yaşayan adamlar yaptılar" demeyi çok isterdim mesela.

Dünyayı yorumlayan tarihçiler ikiye ayrılır: Batı merkezli ve Doğu merkezli olanlar. 1700'lü yıllarda Fransa'dan Doğu'ya giden bir Fransızın eline geçen Jikji adlı kitabın yolculuğu maceralı el değiştirme sürecinden sonra Paris Milli Kütüphanesi'nde son buluyor. Yıllar sonra çok büyük bir sanat koleksiyoneri olan bugün elinizde pek çoğunuzun kullandığı birçok teknolojik ürünün sahibi Samsung'un kurucusu olan kişi bu kitabı elde etmek için yüksek teklifler veriyor ama kabul

edilmiyor. Aradan 10 sene geçiyor Kore'de büyük bir fiber optik kablo döşemesi için yapılan açık artırmaya Fransızlar da katılıyor. Kore hükümeti ve Samsung imparatorluğunun başındaki kişi sadece Kore topraklarında yaşayanlar için değil tüm Doğu topraklarında yaşayanlar için çok değerli bu hazinenin kendi topraklarına geri dönmesini istiyor ve ihaleyi Jikji'yi kendilerine vermek karşılığında Fransızlara vermeyi teklif ediyorlar. Fransızlar bu teklifi de kabul etmiyorlar. Jikji eğer Kore topraklarına geri gelirse "Matbaayı bulan Gutenberg'dir" yalanı ortaya çıkacak. Fakat Jikji hâlâ Paris'te ve Milli Kütüphane'de raflar arasında duruyor.

Tat merakım, yenilen şeylerin tatları konusunda sorduğum sorular ve bu soruların peşinde yaptığım meraklı lezzet yolculuklarını benim en keyifli yolculuklarımdır.

Öğrencilere tavsiyeler

Öğrenci arkadaşlara tabii ki tavsiyelerim vardır ama onlar yaşları sebebiyle her şeyin en doğrusunu kendilerinin bildiklerini iddia eden bir dönemdelere.

Babam şöyle derdi: "20'li yaşlara kadar evlatlar 'Off bu babam da her şeyi biliyor' der, 20'li 30'lu yaşlarda 'Babam da bir şeyleri biliyormuş gibi gözüktüyor ama ben ondan daha çok

biliyorum' der, 40'lı yaşlarda 'Babam her şeyi biliyormuş' der, 50'lerden sonra da 'Keşke babam yanımda olsaydı da ona sorabilseydim'." İnsanoğlu yeni bir kalıp sabun gibidir, paketini açtığımızda keskin hatlara sahiptir. Hayata girdiğinde o köşeler yumuşamaya başlar, yumuşar, küçülür ve lavabo deliğinin içinden geçip gidecek hale gelir. İnsanoğlu da aynı şekilde.

Tavsiyelerim ne denli etkili olur bilemem ama, böyle bir fırsatım varsa şunları söylemek isterim:

- Gençlere çok boyutlu bir insan olmalarını tavsiye ederim. Bundan kastım; algı ve ilgi alanlarının sayısını çoğaltmaları. Ne kadar çok kanaldan beslenirlerse o kadar çok filtre etme ve bir senteze ulaşma şansları artar.
- Kitle iletişim aygıtlarının çoğalması ile küçülen dünyada rakiplerinin de ne kadar çoğaldığının farkına varsınlar. Evet, dünya artık teknoloji sayesinde küçüldü. Eskiden şehirler arası bir yolculuğa çıkmak için 6 ay öncesinden konuşulmaya başlanırdı. Şimdi karar verip istediğiniz yere hızlıca gidebiliyorsunuz. Merak ettiğiniz bir konu varsa Google veya Wikipedia'ya soruyorsunuz. Çok detay olmasa bile istediğiniz bilgiyi buradan edinebiliyorsunuz.
- En az iki yabancı dil öğrenmeliler. Okul bittiğinde çok sevdikleri bir iş bulmak için gayret gösterecekler ve başarı merdivenlerini sırayla çıkacaklar. Oysa bu artık oldukça zor. Bir dil bilmek artık sizi rakibinizden üstün hale getirmiyor. Bu iki yabancı dilden birisi öncelikli olsun ve o dilde mesleki alanda kullanabilecekleri söz dağarcığına ulaşma gayreti içinde olsunlar. Yani ana dili İngilizce olan bir müşteri adayı ile mesleğin teknik sözcükleri ile konuşup onları doğru anlayıp yorumlayacak ölçekte bir İngilizceleri olsun.

- Dil öğrenmek konusunda gayret eden bir kişi diğerlerine nispeten daha öne çıkacaktır. Turistik anlamda bir dilden bahsetmiyorum. İngilizce konuşup yazan müşteriye ikna edecek bir dilden söz ediyorum. Yurt dışındaki müşterilere işler yapıyor. Artık profili yüksek müşterilerimiz var. Benim yanımda çalışan arkadaşımın iş tanımını doğru okuması lazım. Eğer doğru tanımlayamıyorsa o işi yapamaz bu durumda da benim ekibimde yer alamaz.
- Eğer çalıştığın yere bir şeyler kazandırırıyorsan çalıştığın yer de sana kazandırır.
- Öğrenci arkadaşların mutlaka bir hobileri olsun. Hayatlarını renklendirecek cazibe nesneleri bulsunlar. Koleksiyon yapsınlar. İlgi alanları ortak başka insanlarla tanışsınlar. Eğer bugün LinkedIn gibi bir profesyonel çalışan ağı 16 milyar dolar gibi bir fiyata satılabiliyorsa bu işin içinde mutlaka bir şey vardır.
- Müzelerimizin çokluğu ve nitelikleriyle övünebiliriz. Öğrenci arkadaşlarımız müzeleri gezsinler. Şimdi burnunuzun dibinde (İstanbul için konuşuyorum) Resim Heykel Müzesi, arkeoloji müzeleri, özel müzeler, sanat galerileri, konser salonları var. Kapısı onlara açık olan bu yerlere girsinler. Bilsinler ki biraz daha yükselerek çıkacaklar o kapıdan.
- Bir de zamanlarını iyi yönetmeyi öğrensinler. Time management üniversitelerde öğretilen bir ders, bu dersi bilenlerin çoğu satranç oynamayı da biliyorlar. İyi bir satranç oyuncusu olmanız beklenmiyor ama bir kaç adım sonrasını bilme yeteneğiniz olsun. Merak olmadan aklımıza soru sormak gelmez. Ne kadar merak ederseniz o kadar çoğalrsınız ve o kadar var olursunuz. ●

‘Yazıtlar olsun be İstanbul’ dedirten Kaligrafist’e dair...

Evrin Altuğ

www.gazeteduvar.com.tr

Kaligrafinin dünya çapındaki nesiller boyu örnekleri, bu yıl ikinci kez, hattat ve ciltçi üstat Emin Barın’dan kültür mirası olarak yaşatılan Çemberlitaş Barın Han’da sergilendi. Atölye ve oturumlarla da pekişen İBB destekli Kaligrafist’in küratörü Erhan Olcay’a göre, ‘Geçmişimizde olan tabelacılık ya da kitabelerdeki zarıflık ve estetik gibi, kentin yüzünü yansıtan önemli görsel öğeler göz ardı edildiği için, büyük bir yazı geçmişine sahip İstanbul adına, üzücü bir durum söz konusu...’

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı, geçtiğimiz günlerde bibliyografyası ve etkinlik arşivine bir değerli çabayı daha kattı: Türkiye’nin geleneksel sanatlarına kattığı modern yorum ile öncü hat ve cilt sanatçılarından Prof. Emin Barın’ın (Prof. Emin Barın Anısına) atölye ve ciltevi olarak 17 sene kullandığı, ancak basının kent göbeğinden kopuşu vesilesiyle uzun süre boş kalan Barın Han, ilki Küçükçekmece Belediyesi Sefaköy Kültür Sanat ve Sergi Salonu’nda 2017’de yapılan ‘Kaligrafist’ sergisinin ikincisine, 23 Haziran – 3 Temmuz 2022 arasında ev sahipliği yaptı.

Emin Barın’ın torunu Emir Barın ve dostlarının girişimleriyle son yıllarda adeta ikinci hayatını yaşamaya başlayan, üstadın atölyesini de koruyan bu bağımsız kültür-sanat yapısındaki ikinci Kaligrafist etkinliği de, Latin, Arap, Japon, Çin, Moğol, Kiril, Yunan, İbrani ve Hint Kaligrafileri, Graffiti, Kaligrafitti, Scratchitti, Klasik Tabela, Tipografi, Grafik Tasarım, Çivi Yazısı, Brail

Alfabesi gibi birçok yazı sistemini içinde barındırmayı hedefledi. Kaligrafist’in ikincisi bu yönüyle, alanlarında duayen yerli ve yabancı sanatçıların katılımıyla farklı yazı kültürlerini ve sanatlarını daha geniş kitlelere ulaştırma ve tanıtmaya fikri üzerine Kaligrafist ekibi tarafından, yeniden tasarlandı.

Atölye ve sunumlarla kentin pek çok noktasına yayılan ücretsiz etkinliğin merkezi sayılabilecek, 100’e yakın sanatçının bir araya getirildiği, adeta alanında bir bienal kıvamındaki sergide benim dikkatimi bilhassa çeken yapıtlar ise – tüm katılımcıların emeğine sınırsız tebriklerimle birlikte – özetle, şöyle oldu:

Ahmet Nejat’ın fiziği metafizikle seviştiren sufi yontusu ‘Altın Hiç’, Ali Toy’un modern makulî hat tekniği ile, Sebe suresi, 15’e gönderme yaptığı, 1453 yılına referanslı ‘Güzel, Temiz Şehir’, Barış Manço’nun Les Migrits ile düzenledikleri 1967 tarihli özgün 45’lik kapak kompozisyonu, yine Betül Atlı’nın Ersen için düzenlediği ‘Unutma Sakın/ Süreyya’ 45’lik tasarımı, Brody Neuenschwander’in 2019 tarihli, kâğıt üzerine çini mürekkebi ve altın varakla yarattığı ‘Sağ ya da sol olduğunuzu varsaymak için hiçbir sebep yok’, Davut Bektaş’ın beyaz kâğıt üzerine siyah mürekkep kullanarak ürettiği, Rik’a türü el yazısı ‘kapı’ ve ‘kilit’ temalı, 2016 tarihli ‘Hiç’, üstat Emin Barın’ın 1978 tarihli ‘Allah’ yorumu, Erhan Olcay’ın kadraj serisinden ‘Fani’ isimli, 2021 kompozisyonu, Estevan Oriol’un 1995 tarihli ‘LA Fingers’ fotoğrafı, Gemma Black’in 23,75 ayar altın varak uygulaması, fırça ve metal uç ile ürettiği soğuk baskı kâğıt suluboya işi ‘Manzara Sesi’, Gülnihal Gül Mamat’ın 2022 tarihli MDF ve akrilik boya işi ‘Rahman Suresi’, Hermann Zapf’ın latin ve kiril alfabeyi seviştiren 1966 kâğıt üzerine guaj işi, Tolga Girgin’in ‘Damla’ isimli 2020 tarihli latin kaligrafik düzenlemesi, bir diğer usta, İslâm Seçen’in (1936–2019) Yahya Kemal Beyatlı’nın ‘Hayal Şehir’ini yorumladığı 1957 tarihli kâğıt üzerine guaj ile fraktur yazı yapıtı, Yves Letterme’in ‘Şapşal Aşk’ isimli latin kaligrafik yorumu, M. Tuğrul Yıldırım’ın kakma eseri, 2019 tarihli A=A, Muhammet Fatih Yıldız’ın 2020 tarihli, aherli kâğıt üzerine mürekkep, akrilik işi, ‘Hikmet müminin yitik malıdır,’ yazılı hadis hat eseri, Nicholas Benson’ın taş üzerine oyma ‘R’ kompozisyonu, Niyazi Ünal’ın 2022 tarihli strafor üzeri karışık teknik ‘Vefa’ yapıtı, Peter Defty’nin kentsel yapıların biçimleriyle üretmeye kalkıştığı grafik yazı bütünlüğü ‘Alfatecture’ ve alanının

çok önemli bir grafik sanatçısı ve sanat yönetmeni olan Selahattin Kanıdınç’e ait (1927–2021) 1993 BM pul tasarımı örnekleri ve Iraklı hat sanatçısı Wissam Shawkat’ın ‘Haa1’ isimli, 2021 tarihli çalışması...

İşte, zaten son üç yıldan bu yana güncel sanata kucak açan, Atonal9, Buluşma, Mecmu ve I ME CE 2.0 gibi sergileriyle, bağımsız bir mekân olarak da bilinen Barın Han’da (Barın Han Hakkında (barinhan.com)) yine en az bu zenginlikle yapılan ‘Uluslararası Yazı Kültürü Sergisi’nin küratörü, bu yıl da sanatçı Erhan Olcay’dı.

‘Özgürlük’ temalı doku serisi ile Moskova Çağdaş Kaligrafi Müzesi’ne dahil olmuş 1979 doğumlu Olcay, aynı zamanda, İngiltere merkezli uluslararası bir kaligrafi topluluğu olan, ‘The Calligraphy and Lettering Arts Society’den de, bu alanda diplomasını edinmiş.

Biz de ‘hal ve hat’ böyle iken, İBB’nin arşivsel 2022 Kaligrafist kataloğuna da tebriklerimizle Olcay’a bu etkinliğin sırlarını danıştık, geleceği de tekno-tekâmülüyle haydi haydi yazan, nice genç imzalara, hürmetkâr çırağa vesile bu kadim, ifade ve biçim pusulası 360 dereceye yatkın sanata hali ve hatrını sormayı, bir borç bildik...

Mesajın, iletişimin, algı ve kalıcılığın bu kadar yük ve zan altında bırakıldığı bir dönemde, böylesi nazik, estetik ve tarihsel kökleri bulunan bir alana küresel bir duyarlılıkla sahip çıkmamız, size proje koordinatörleri Ece Oğuz, R. Zeynep Kurtuluş ve sergi koordinatörleri M. Enis Eşen, Abdullah Savcı, Grafik tasarımcı Said Çetin ve font uzmanı Onur Yazıcıgil ile çıktığımız bu yolculukta, neler duyumsatmış olabilir?

Türkiye’de kaligrafi denildiğinde akla gelen ilk algının değişmesi

ihtiyacıyla yola çıktım. Kaligrafist etkinliklerini yaptıkça, kaligrafinin diğer disiplinler gibi sanat değeri yüksek bir alan olduğu farkındalığının artmasına yönelik katkı sağladığımızı farkettilim. Bu anlamda bana destek veren ekibimle birlikte, ülkemizde kaligrafinin tekrar hakettiği öneme sahip olması için yaptığımız etkinlikler sonucunda aldığımız geri bildirimler, doğru yolda adımlar attığımızı hissettirdi.

İBB Başkanı İmamoğlu’nun, sahip olduğu kültürel zenginliklerden ötürü mezar taşları, kitabeler ve antik sütunlara referans verip katalog sunuşunda da övdüğü İstanbul’un, Türkiye ve Dünyanın an be an maruz kaldığı görsel mesaj yükü, size göre hangi yönlerden bir fırsat ve değer taşıyor, ya da kenti görsel olarak yıpratıyor olabilir? Bunda kamusal ‘enformasyon’ ve koruma bilinci adına nasıl çözümlere (örneğin açık alan dikitleri, tarihsel levha ve pano tasarımları vb.) dikkat çekebilir, hangi kentlere gönderme yapabilirsiniz?

İstanbul, birçok uygarlığa ev sahipliği yaptığı için yazı kültürü açısından adeta bir açık hava müzesidir. Farklı birçok alfabe ve yazı çeşidi kullanılarak, dönemin çok önemli sanatçılarının ellerinden çıkmış yazılar somut kültürel mirasımızın öğelerindendir. Özellikle etkinliklerimizin gerçekleştirildiği tarihi yarımada her adımda bu kültürel miras öğelerimizin en güzel örneklerine rastlamak mümkünken, diğer yandan da göze hoş gelmeyen ve teknik açıdan zayıf olan birçok tabela yazılarıyla da karşılaşmaktayız. Geçmişimizde olan tabelacılık ya da kitabelerdeki zarıflık ve estetik gibi kentin yüzünü yansıtan önemli görsel öğeler göz ardı edildiği için büyük

Ahmet Nejat, Altın Hiç.

bir yazı geçmişine sahip İstanbul için üzücü bir durum söz konusudur.

İstanbul'un bazı sokaklarında buna dikkat edilerek yapılmış tabelalar var, fakat yine de, yazının görselliği, estetiği ve tekniği açısından kentin yüzünü oluşturan bu yazılar, daha çok kaygı güdülerek tasarlanabilir. Bu açıdan belediyelere büyük görev düşmektedir. Avrupa'da birçok ülkede özellikle İtalya'da bu tarz örnekler mevcut. Kaligrafist Yazı Kültürü Festivali kapsamında, Yunanistan'dan tabela ressamı Christoforos Tomas'ı İstanbul'a davet edip bu konuda çeşitli çalışmalar yapmasını istedik. Örnek teşkil edecek çalışmalar yapan ve atölye eğitimleri veren Tomas, amacımız doğrultusunda İstanbul'da farkındalık yaratmıştır.

Yazı sanatı, 2022'den bakınca, ilginç biçimde, hem kutsal, hem popüler ve hem de felsefi ve kavramsal sanata yatkın bir melez kimlik derinliği ve yaratıcı potansiyel vaad ediyor. Akla ilahi metinlerden felsefi önermelere, halkın bilgelliğini ironiyle buluşturan 'tampon yazıları'ndan, güncel sanatta diyelim ki Barbara Kruger, Joseph Kosuth, On Kawara veya çağdaş Türkiye sanatından bazı işleriyle Bedri Baykam'ı da getiriyor. Sizin fikriniz nedir? 2017 sergisine katılan Arjantinli grafik tasarımcı, akademisyen Bettina Naab'ın ülkesinde açtığı 'Deneysel Tipografi' atölyesi, sanki buna bir örnek gibi. Ya da sizin bu etkinliğe kalkışırken, Doğu, Batı, gelecek ve geçmiş ayırımına gitmemeniz gibi... Keza aynı yıl, Denis Brown'ın '21'nci Yüzyıl'da Kâtip Olmak' adına verdiği, 'Metin değil, ama doku' adını verdiği, 3D camaltı sanatı görsel ve fikri emek, ya da bu yıl sergiye katılmış çok ilginç isimlerden James Fazz Farrell'in kolektif görsel kimliği, veya Kâmil

Gemma Black, Manzara Sesi.

Kalem Ertürk'ün Almanya çıkışı işleri gibi. Buradan şunu soralım, neyin tasvir ve tabir edilerek, hangi deyişin öne alınacağı meselesi, bu mesleğin ve hatta meditasyonun, ya da uzakdoğu yazı sanatında gördüğümüz gibi inanç-zanaatinin özü mü?

Benim için önemli olan, yazıda kullanılan metnin içeriğinden öte, onun görsel olarak ifade edilmiş şeklidir. Bu görsel olarak ifade edilmiş şekilde harfleri bir araç olarak kullandığımdan dolayı yazıyı, kutsallık popülerlik gibi kavramlar benim için arka planda kalıyor. Ayrıca hiçbir alfabenin diğerinden daha kutsal ya da üstün olduğu gibi bir düşüncem yok. Yazı sanatı benim için, harflere hayat verme çabasıdır ibaret.

Kendinizi, sergiye de ev sahipliği yapan mekâna adını veren, üstat Emin Barın'ın ekolüne yakın bulmaktasınız. Onun dediği gibi, 'yazı yazarak dinlenmektесiniz'. Bu açıdan mesleğinizin meyvelerinin kimlerle, hangi koşullarda bulunduğu konusunda ne gibi kaygılar gütmektesiniz? 'Güzel yazı' dersleriyle başlanan resmî ilköğretim eğitim sisteminin, resim dersleri ve yüksek eğitime sarkan grafik tasarım eğitimiyle kesişince, iyice dijitalleşen ve cehaleti hem okurluk, hem yazarlıkta körükleyen bugünün dünyasında, önümüze ne gibi sorumluluk ve riskler getirdiği endişesindesiniz?

Türkiye’de kaligrafi tarihi açısından en önemli isim olan Emin Barın’ın yıllarca atölye olarak kullandığı ve toplantılar düzenlediği Barın Han’da gerçekleştirdiğimiz sergi, yazı tarihi açısından önemli bir mekândır. Yaptığım çalışmaların böyle bir hafıza mekânında sanatseverlerle buluşması önemliydi. Başından beri çalışmalarımızın sanatseverlere ulaşması kaygısı buradaki o güzel havayı koklayarak yazıyı daha

anlamalı bir mekânda izlemeleri
 üzerineydi. Birçok disiplinden,
 çalışmalarında harf kullanan, derdi
 ortak olan sanatçılarımızı böyle bir
 ortamda her kesimden izleyiciyle
 buluşturmak, yazı kültürüne dair
 farkındalığı artırmak Kaligrafist
 ekibi olarak önceliğimiz oldu.

Projede bu yıl Braille alfabesi, müzik notaları, graffiti-sokak sanatı ve buna selam eden İstanbul Yazı Rotası haritanız da öne çıkıyor. Sergilenen, sahiplenilen yerli ve yabancı örnekler baktığınız zaman, ifade özgürlüğü, demokrasi, çok seslilik, laiklik, edep, tevazu gibi çıkış noktaları ve bu serginin kucakladığı tüm yazı sanatı örnekleri arasında bir yazgı ve eylem yakınlığı görüyor musunuz?

Projede çok farklı çalışmaların bir arada olması tamamen sanatçıların kendilerini ifade ediş şekillerini ortaya koymasından kaynaklanmaktadır. Tüm bu örnekler arasında içerik ve tema bakımından bir yakınlık görememekle beraber ortak kaygının harf olduğunu söylemek daha doğru olabilir.

Fikrin biçimle kesiştiği yere dikkat çeken kaligrafi sanatı, günümüzde e-tablet, lazer kesim, linol baskı, modern hat sanatı örnekleri, kâğıt üzerine dijital baskı, Graffiti Book veya Çini form üzerine Runik yazı, Sümerce Atölyesi, Alfatektür Görüntü serisi, 45'lik Plak tasarımı, fotoğraf gibi bir çok tekniği de sahipleniyor. Dolayısıyla bu sanatın hem biçiminde, hem özünde monotonluğa, tektipleşmeye değil, yorumu, analitik düşünceye, ötekine hoşgörüye vurgu yapılıyor denebilir mi? Zaten bu uğurda tarih yazmış Yunus Emre, Ömer Hayyam, Rumî gibi referansların yoğunluğu da, bir diğer yansıma olarak karşımıza çıkıyor. Fikriniz nedir?

Bana göre sanatçının kendisini kısıtlamadan özgürce kendini ifade etmesi en önemli şey. Yazı sanatçıları için de sadece kendi alanlarını değil dünya yazılarını takip edip bunlardan beslenmek ve yine hiçbir kısıtlama olmadan farklı malzeme, teknik, içeriklerde çalışabilmek tektipleşme ve kaligrafi sanatının monotonlaşmasını ortadan kaldırmaya yardımcı olacaktır.

Büyük kuruluşların ‘font kütüphaneleri’ne emeğiyle seçilmek, günümüzde bu alanın da sermayeleştiğini mi, yoksa farklılıkları ve telif haklarını gelecek uğruna garantilediğini mi gösterir?

Büyük kuruluşların bu alanda emekleri görüp bunları değerlendirmesi sanatçılar için motive edici ve önemli bir

durum. Farklılıklar ve telif hakları konusunda da olumlu bir gelişme olduğunu söyleyebilirim. Sanatçının kültürel rolü toplumun beğenisine hizmet etmek değil, onu yükseltmek olmalıdır sözüyle çıktığımız yolda, farkındalığın artmasına yönelik yaptığımız festival, Türkiye’de yazı kültürünü geliştirmek ve doğru anlaşılmasını sağlama amaçları taşımaktadır. Dünya yazı kültürünün İstanbul gibi bir açık hava müzesinde toplanması ve seyirciyle buluşması, yazı sanatının anlaşılması için önemli bir adımdır. ●

YAZILAR
Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu
Derneği adına sahibi
Zeynep Tonguç
Tasarım
Bülent Erkmen
Sorumlu Yayın Yönetmeni ve
Tasarım Devamlılığı
Osman Tülü
Grafik Uygulama: Tipograf
Baskı: A4 Ofset
*Ayda bir yayımlanır, para ile satılmaz.
Tüm hakları saklıdır.*

**Grafik Tasarımcılar
Meslek Kuruluşu Derneği**
Ortaklar Caddesi Bahçeler Sokağı 17/4
Mecidiyeköy 34394 İstanbul
Tel: (0212) 267 27 58
Faks: (0212) 267 27 59
info@gmk.org.tr www.gmk.org.tr